

Mál nr. 71/1999

**M
og**

Vátryggingafélagið X v/slysátryggingar ökumanns.

Vinnuslys við fall af palli vöruflytningabifreiðar þann 18.10. 1993.

Gögn.

1. Málskot móttakið 23.03. 1999.
2. Skýrslur lögreglu.
3. Læknisvottorð dags. 25.02. 1997, 29.12. 1993.
4. Umsagnir Vinnueftirlits ríkisins dags. 11.06. 1997, 18.10. 1993.
5. Örorkumat dags. 17.05. 1996.
6. Bréf lögmans M til vátryggingafélagsins dags. 13.08. 1997 og 21.01. 1998.
7. Afrit Héraðsdóms Reykjavíkur í máli E-2541/1996, dags. 14.11. 1996.
8. Bréf vátryggingafélagsins til nefndarinnar dags. 06.04. 1999, þar sem hjálaga fylgdi bréf félagsins til lögmans M dags. 16.01. 1998.
9. Niðurstaða Tjónanefndar vátryggingarfélaganna nr. 364/1999.

Málsatvik.

Samkvæmt fyrirliggjandi gögnum stöðvaði M flutningabifreið sína við Fóðurstöð Suðurlands á Selfossi. Hann var með mjöl í 50 kg pokum. Taka átti bretti af palli bifreiðarinnar með lyftara. Þegar átti að fara að taka brettin, sá M einn poka sem hafði aflagast þannig að hann mundi eyðileggjast ef lyftarinn tæki brettið. Brá hann sér því upp á pallinn. Hann tók pokann í fangið og ætlaði að lyfta honum upp á næsta bretti. Þá kveðst hann “hafa rekið sig einhvers staðar í með þeim afleiðingum að hann steig eitt skref aftur á bak og féll við það aftur af bifreiðinni með pokann í fanginu og kom niður á hægri hlið og skall með hægri hendi niður á malbikað planið” þannig að meiðsl hlutust af.

Í framburðarskýrslu ökumanns lyftarans kemur fram að hann hafi séð þegar M lyfti pokanum, “var eins og hann missti jafnvægið og féll aftur fyrir sig og lenti á planinu fyrir aftan bifreiðina.” Hann telur að M hafi í alla staði staðið eðlilega að þessu verki og að nauðsynlegt hafi verið að laga pokann á brettinu til að hann rifnaði ekki og að ekki hafi verið unnt að gera það á annan hátt en fara upp á pallinn.

Vinnueftirlit ríkisins lætur þess getið að slysið hafi ekki verið tilkynnt eftirlitinu fyrr en 10 dagar voru liðnir frá slysdegi. Í niðurstöðu þess segir að “ekki voru viðhöfð eðlileg vinnubrögð.”

Lögmaður M lætur þess m.a. efnislega getið að dómur hafi gengið um ökumannsábyrgð í svipuðum tilvikum. Vátryggingafélag hafi verið dæmt greiðsluskylt samkvæmt 92. gr. umferðarlaga nr. 50/1987. Í málskotseyðublaðinu er getið dóms Hæstaréttar í máli 1995/1727 þar sem losun og lestun bifreiðar var talinn eðlilegur þáttur í notkun hennar. Ökumaður í því máli var að losa gaffloku á palli með þeim afleiðingum að hluti farmsins hrundi yfir ökumanninn þannig að hann slasaðist. Fallist var á bótaskyldu vegna ökumannstryggingar. Hann telur það mál sem hér er til umræðu nánast eins og framangreindur dómur. Bifreiðin hafi verið í venjulegri og eðlilegri notkun sem vörubifreið og að ökumaðurinn hafi verið að störfum við stjórn hennar í skilningi 92. gr. umfl. Hann vekur og athygli á Héraðsdómi Reykjavíkur í máli E-2541/1996 þar sem vátryggingafélagið hafi fallist á sjónarmið dómsins um greiðsluskyldu í sambærilegu máli. Með því hafi félagið fyrir sitt leiti skapað fordæmi sem það eigi að fylgja því önnur niðurstaða myndi skapa verulega mismunun.

Vátryggingafélagið telur að nefndur dómur Hæstaréttar í máli 1995/1727 takmarki notkun gildissvið slysátryggingar ökumanns við notkun bifreiðar eins og notkunarhugtakið hafi verið skýrt varðandi hina hlutlægu ábyrgðarreglu 1. mgr. 88. gr. umfl. Í því máli hafi ökumaðurinn verið að vinna við stjórn tæki bifreiðarinnar. Félagið vekur athygli á orðalagi í dómi

Hæstaréttar sem óþarft er að geta í þessari málsatvikalýsingu. Félagið telur að í því máli sem hér liggja fyrir hafi aðstæður verið aðrar. M hafi ætlað að lagfæra mjölsekk á palli bifreiðarinnar sem var kyrrstæð. Hann hafi ekki verið að fást við stjórnþæki bifreiðarinnar eða á annan hátt að stjórna bifreiðinni, er hann slasaðist. Slysið verði með engu móti rakið til notkunar bifreiðarinnar. Bótaskylda verði því ekki leidd af umræddum dómi Hæstaréttar frá 1995. Félagið lætur og getið nefnds dóms Héraðsdóms Reykjavíkur í málinu nr. E-2541/1996 “sem af sérstökum ástæðum hafi ekki verið áfrýjað til Hæstaréttar.” Félagið telur að það mál sé óviðkomandi því máli sem hér er til umræðu. Félagið mótmælir því áliti lögmanns M að félagið hafi skapað fordæmi með því að hafa unað nefndum héraðsdómi. Félagið telur “að héraðsdómurinn sé rangur og hann hafi ekki neitt fordæmigildi...” Því til áréttingar vísar félagið til dóms Hæstaréttar í máli 1997/3287 þar sem ökumaður kyrrstæðrar bifreiðar féll til jarðar og slasaðist í þann mund sem hann steig út úr bifreið sinni. Í dómi Hæstaréttar komi fram að fordæmi réttarins um skýringu á 92. gr. umfl. séu á þá leið að skilyrði greiðsluskyldu séu þau að ökumaður hafi orðið fyrir slysinu við stjórnun ökutækisins og jafnframt að slysið verði rakið til notkunar í skilningi 88. gr. umfl. Þar sem för ökumannsins tengdist ekki stjórnun bifreiðarinnar og “hlaust hvorki af akstri bifreiðarinnar né af sérstökum búnaði hennar eða eiginleikum sem ökutækis og flutningabifreiðar og hlaust því ekki af ökutæki í notkun” féll slysið utan gildissvið slysatryggingar ökumanns. Félagið telur að M hafi ekki verið við stjórnun bifreiðarinnar í umrætt sinn og að slysið hafi ekki orðið af akstri bifreiðarinnar eða sérstökum búnaði hennar eða eiginleikum sem ökutækis eða flutningabifreiðar. Skilyrðum til að fella slysið undir slysatryggingu ökumanns skv. 92. gr. umfl. sé því ekki fullnægt.

Álit.

Það slys sem hér um ræðir varð á árinu 1993. Samkvæmt þágildandi 92. gr. umferðarlaga átti vátryggingin að gilda fyrir hvern þann ökumann sem tækinu stjórnar og tryggja bætur vegna slyss sem ökumaður varð fyrir “við starfa sinn.” Með tilkomu laga nr. 32/1998 um breyting á umferðarlögum nr. 50/1987 var gefin fyllri skilgreining á gildissviði slysatryggingar ökumanns. Er þess getið að vátryggingin skuli tryggja bætur fyrir líkamstjón af völdum slyss, sem ökumaður verður fyrir við stjórn ökutækisins, enda verði slysið rakið til notkunar ökutækis í merkingu 88. gr. sömu laga.

Dómstólar hafa á síðustu árum nokkrum sinnum fjallað um ágreining um bótaskyldu vegna slyss á ökumanni og dæmt ökumanni eða aðstandendum bætur í þeim tilvikum sem slysið á ökumanninum varð vegna aðgerða hans við ökutækið og tengt stjórnun þess og/eða búnaði. Þrátt fyrir umfjöllun dómstóla má fullyrða að nokkur réttaróvissa hafi ríkt varðandi gildissvið slysatryggingar ökumanns.

Sú réttaróvissa sem ríkt hefur um gildissvið slysatryggingar ökumanns, einkum vegna tjónsatburða sem urðu fyrir tilkomu nefndra laga nr. 32/1998, undirstrikar mikilvægi þess að huga að málsatvikum hverju sinni. Við afgreiðslu máls þessa hefur nefndin og hugað að fyrri afgreiðslum úrskurðarnefndar þar sem reynt hefur á gildissvið slysatryggingar ökumanns.

Eftirfarandi dómar Hæstaréttar komu til álita við afgreiðslu máls þessa þ.e. Hrd. 15.06. 1995 nr. 11/1993, gafflokudómurinn, Hrd. 23.03 1995 nr. 369/1992 þar sem ökumaður fékk höfuðáverka við fall úr flutningabifreið, Hrd. 24.10. 1996 nr. 329/1995, hjólbarðadómurinn, Hrd. 18.01. 1996 varðandi snjóruðningstæki og snjóflóð og Hrd. 13.11. 1997 nr. 47/1997, sem nefndur hefur verið, þar sem ökumaður féll úr bifreið. Í þessari umræðu má og vísa til málskots til úrskurðarnefndar nr. 142/1997, sem fjallar um réttarstöðu ökumanns sem slasaðist er hann rann til í mól eftir að farþega hafði verið hleypt út úr bifreið hans. Það slys var ekki rakið til notkunar ökutækis eða starfs ökumanns. Þá má og vísa til málskots nr. 193/1998, þar sem fallist var á bótaskyldu vegna slyss ökumanns sem féll úr bifreið sinni er hann reyndi að halda í hurð bifreiðar sinnar sem hafði fokið upp. Loks má vísa til málskots nr. 43/1997 þar sem fallist var á bótaskyldu slysatryggingar ökumanns vegna tjónsatburðar við uppskipun er hluti farms féll á ökumann bifreiðar.

Í niðurstöðu Hæstaréttar 13.11. 1997 (nr. 47/1997) er þess efnislega getið að fordæmi Hæstaréttar um skýringu á gildissviði 92. gr. umferðarlaga hafi verið á þá leið að skilyrði greiðsluskyldu úr vátryggingunni séu þau að ökumaður hafi orðið fyrir slysinu við stjórnun

ökutækisins og jafnframt að slysið verði rakið til notkunar þess í skilningi 88. gr. sömu laga. Í því máli skrikaði ökumanni fótur er hann var að fara úr kyrrstæðri bifreið sinni. Hann þurfti vegna hæðar stýrishúss að fara aftur á bak niður tvö þrep. Í niðurstöðu meirihluta Hæstaréttar var greiðsluskyldu hafnað. Í álitni dómsins segir m.a. að ökumaðurinn “var að fara út úr bifreiðinni án þess að sú för hans væri tengd nokkru því sem varðaði stjórnun hennar. Bifreiðin var kyrrstæð en aflvél hennar í gangi. Slysið hlaut hvorki af akstri bifreiðarinnar né af sérstökum búnaði hennar eða eiginleikum sem ökutækis og flutningabifreiðar og hlaut því ekki af vélknúnu ökutæki í notkun.” Í álitni minnihlutans segir m.a. efnislega að ökumaðurinn hafi verið að sinna venjulegu erindi ökumanns á ferð hennar, þegar hann féll og slasaðist. Þessi athöfn verði ekki skilin frá starfa hans við stjórn ökutækisins sem verið hafi í notkun í skilningi 92. gr. og 1. mgr. 88. gr. umfl. Þá segir og að það megi og “rekja til gerðar ökutækisins að slys hans varð alvarlegt”.

Í dómi Héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-2541/1996 voru málsatvik á þann veg að ökumaður vöruflutningabifreiðar féll af palli bifreiðarinnar er hann var að hagræða farmi hennar. Í dómsniðurstöðu er þess getið að lestun og losun vörubifreiðar þ.m.t. að hagræða farmi sé þáttur í notkun hennar og þar með eðlilegur hluti af starfi vörubifreiðastjórans. Slysátryggingu ökumanns sé ætlað að tryggja bætur vegna slyss sem ökumaður kann að verða fyrir við starfa sinn. Ökumaðurinn hafi slasast “við starf sitt sem ökumaður” og því var fallist á bótaskyldu. Ósagt skal látið hvers vegna vátryggingafélagið áfrýjaði ekki nefndum dómi en sem fyrr segir telur félagið að það mál feli ekki í sér fordæmi við afgreiðslu þess máls sem hér er til umræðu.

Nefndin telur að dómur Héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-2541/1996, skapi ekki fordæmi við afgreiðslu þess máls sem hér er til umræðu. Í dómi Hæstaréttar frá 13.11. 1997 var, sem fyrr segir, hafnað bótaskyldu vegna slyss á ökumanni er féll úr bifreið sinni. Nefndin telur að það mál sé ekki sambærilegt því máli sem hér er til umræðu. Í tilviki M var hann við starfa sinn sem ökumaður flutningabifreiðarinnar, fallast má á það sjónarmið að lestun og losun flutningabifreiðar þ.m.t. að hagræða farmi, sé þáttur í notkun hennar og eðlilegur hluti af starfi bifreiðastjórans. Með tilliti til frásagnar M, fyrirbyggjandi gagna og þeirrar réttaróvissu sem gilt hefur um gildissvið slysátryggingar ökumanns, telur nefndin að umrætt slys verði rakið til gerðar og notkunar flutningabifreiðarinnar og starfa ökumannsins í skilningi 92. gr. og 88. gr. umferðarlaga. Vegna þessa er fallist á bótaskyldu. Ekki er tilefni til að skerða réttarstöðu M vegna eigin sakar.

Niðurstaða.

Bótaskylda er fyrir hendi samkvæmt slysátryggingu ökumanns.

Reykjavík 4. maí 1999

Rúnar Guðmundsson hdl.

Guðmundur Pétursson hrl.

Vilhjálmur H. Vilhjálmsson hrl.